

DELO

GLASILO AVTONOMNE TRŽAŠKE FEDERACIJE K.P.I.

Obnovljena izdaja - Leto XII. - šte. 6 (540)

TRST - 1. MAJA 1960

Posamezna številka 25 lir

Zahtevajmo tako vlado, ki
bo sposobna rešiti pereče
tržaške probleme.

Udeležite
se prvomajskih
manifestacij!

NAJ ŽIVI PRVI MAJ praznik delovnih ljudi vsega sveta!

Naš doprinos v veliki bitki

Ze sedemdeset let delovni
sveta proslavljajo svoj
dan borbe in solidarnosti.
bolga, burna, a istočasno
mnogovrsta je bila pot, ki je
bila dosedaj že prehojena.
Zadaj so ostale ruševine mo-
narhij in mogočnih cesar-
stev. Svet se je temeljito
premenil. Na tretjini povr-
line planeta vladajo ideje
socializma in več kot mi-
liarda človeških bitij se je
vovodila verig kapitalistič-
nega zatiranja ter gradi
ružbo, prosto izkoriščanja
človeka po človeku. Več sto
milijonov ljudi se je z borbo
ovobodilo kolonializma. U-
stanovljene so bile nove
neodvisne države. Delavski
razred je postal zavednejši.
Močno se je organiziral in
se odločno bori v vseh kapi-
talističnih deželah, skupno z
velikimi množicami kmetov,
obrtnikov, srednjega sloja, ki
so žrtve monopolov.

Kakšne so perspektive za
hodnoost v drugi polovici
dvajsetega stoletja?
V teku desetih let bo so-
vetsko ljudstvo uresničilo
svoje cilje in bo doseglo pr-
venstvo na področju proiz-
vodnje na osebo. Socialisti-
ni svet bo dosegel proizvod-
njo, ki bo za več kot pol-
ovico večja od proizvodnje
kapitalističnih dežel. Zatra-
ni narodi Latinske Amerike,
Azije in Afrike bodo razbili
verige kolonialnega sužnja-
tva, učvrstile se bodo sile
miru in človeštvo bo naredi-
lo velike korake naprej, na-
roti resnično demokratični
ružbi, ki ne bo poznala kriz
in ne bede.

Borba za tako novo družbo
vodi vespoved. Zanj se
borijo tudi republikanski po-
litični jetniki v Španiji,
podprti od vsega ljudstva, tu-
si s tem da napovedujejo
gladovno stavko v znak pro-
testa proti diktaturi, zahte-
vajo svobodo; Alžirci, ki bo-
premagali degolistično
Francijo; prebivalci Južne
Afrike, ki so odločni v borbi
proti boerskim krvnikom;
Južni Korejci, ki so spodili
oblasti velikega tirana;
Čilanci, ki se postavljajo po-
tobu najmočnejšemu im-
perializmu sveta; vsi možje in
žene, ki ljubijo demokracijo
in svobodo, ki ustvarjajo
vedno bolj močno zavestno-
st po vsem svetu za poraz
imperialističnega vojnohujskega
čelju, ki delujejo zato, da bi
obrnili človeštvo v pogubo-
ven atomski spopad.

Tudi za nas v Italiji ima
votniji Prvi maj še poseben
omen. Proslavljamo ga v
prevedih in na političnih
zborovanjih, nekaj dni po-
mo, ko smo ponovno vide-
vse ljudstvo združeno pri
proslavljanju Odporniškega
bojanja in spomina muče-
nikov. Za nas je to zgodovin-
ski dan, zakaj prav na ta
dan so Tržačani premagali
komunistične napadalce in črne
fascistične tolpe.

Toda fašisti, četudi oslabi-
ni skušajo zopet dvignati
glave. Pri tem se zavedajo
pomoči, ki jim jo nudijo ve-
likokapitalisti in tiste visoke
cerkvene hierarhije, ki so
vse hvalile in blagoslav-
le fašizem. Ti krogi nar-
vajo pogoje klerikalni
tržanski zato, da bi obdr-
ali na oblasti. Lahko služijo
tudi kot askarske legije na-
prolarijskih sil, ki danes ho-
je izpolniti svojo poli-
tično in ekonomsko nado-
vost v državi in ki nočejo
prepreka Republike, kot ga
poloča Ustava, marveč pove-
čajo svoje pravljnice dobičke
na škodo ljudstva.

Manifestacije letošnjega

Manifestirajmo za tako vlado, ki bo sposobna voditi politiko aktivnega miru, demokra-
tične in gospodarske obnove države in ki bo uresničila ustanovitev avtonomne dežele
Furlanija-Juljska krajina ter priznala slovenski etnični skupini tiste pravice, ki ji pripadajo!

Proglas Federacije KPI

Letošnji Prvi maj proslavljamo v pogojih
težke politične krize. Po več kot dvomesečni krizi,
je bila oživljena vlada podprta od fašistov, ki jo
je ljudsko ogorenje že strmoglavilo.
Odgovornost pada na Krščansko demokracijo!
Delovni ljudje, državljani!
Ni mogoče več dopuščati nesposobnosti in pre-
zvetnosti klerikalne stranke.
Dovolj je protikomunističnega izsiljevanja s
strani Vatikana in velikih magnatov!
Dovolj je demokristjanskega političnega mo-
nopola!

Tržačani!
Ob letošnjem Prvem maju naj se združijo vsi
delovni ljudje, Italijani in Slovenci, vse laične in
krščansko-levičarske demokratične sile!
Delavski razred in tržaško ljudstvo naj zdru-
ženo štopita v borbo za to, da bo dobila država,
z jasnim preokretom na levo, vlado obnove, ki
bo rešila probleme gospodarske poživite Trsta,
dežele avtonomne in ki bo uresničila aktivno
politiko miru!
Naj živi Prvi maj!
Naj živi enotnost delavcev in ljudstva v borbi
za novo vlado!
Naj živi mir!
Naj živi socializem!

KPI - Avtonomna tržaška federacija

I. deželna konferenca KPI važna etapa v borbi za avtonomijo

7. in 8. maja bo v Trstu prva
deželna konferenca naše partije.
Nad 250 delegatov iz štirih feda-
racij se bo zbralo na javnem,
za občinstvo dostopnem sestan-
ku, za razpravo o vprašanih
avtonomne dežele s posebnim
statutom, za poglobitev spozna-
nja deželne stvarnosti in poseb-
nih značilnih pogojev, pred-
vsem pa v vidiku skupne potre-
be, ki je vedno bolj občutna,
da se zgoraj omenjena določba
republiške ustave čimprej ure-
sniči, brez vsakega odlašanja s
strani najreakcionarnjših sil v
državi in bodoči deželi.

Namen konference je določiti
linijo partije na deželni ravni,
razen tega pa je namen te kon-
ference tudi prispevati k okre-
piti enotne akcije na deželni
ravni, ki je nujno potrebna po-
seben v sedanjem trenutku silo-
vitnega pritiska politične in go-
spodarske desnice, ki skuša ovi-
rati preokret na levo.

V naši deželi imamo kot po-
sledico politike raznih demokri-
stjanskih vlad splošno gospodar-
sko nazadovanje, čeprav je raz-
lično v posameznih conah. Na-
zadovanje vzbuja resno zaskr-
bljenost, ker oddaljuje deželo od
ritma gospodarskega razvoja
drugih področij v državi. Kar-
nja, Furlanija, tržaško podro-
čje in vse Tržaško ozemlje no-
sijo vidne znake težke gospo-
darske krize, ki je zajela vse
sektorje: kmetijstvo in promet,
pristanišče ter veliko, srednje in
malo industrijo, obrtništvo in
državna podjetja. Delni razvoj,
ki se ponekod opaža le v kra-
jevnem merilu dejansko se bolj
zastruje karakteristične položa-
je, v katerem prevladuje kraje-
vni in vsedravnji veliki mono-
pol. Tako imamo zastarele in
neekonomične strukture na eni
strani, na drugi pa modernejše,
ki pomenijo za delavce večje
izkoriščanje, znižanje zaposlene
delovne sile, naraščajoče ne-
sorazmerje med proizvodom in
zaslužkom delavca in delavke.

Zmanjšanje delovne sile na po-
ljih in v tovarni pa ima za po-
sledico naraščanje izseljevanja.
Velikim borbam delovnega
ljudstva, predvsem delavskega
razreda v industrijskih središčih
za zaščito dela, modernizacijo
podjetij, boljše življenjske po-
goje, se je pridružila in se dan-
es večkrat s temi borbami pre-

pleta ljudska akcija za ustano-
vitev avtonomne dežele s pose-
bnim statutom, s široko avtono-
mijo za Tržaško ozemlje. Ak-
cija izvedena v občinskih in po-
krajinskih svetih, v tovarnah in
na vaseh je omogočila, da je
prišlo do sestavitve osnutka sta-
tuta, ki so ga predložili komu-
nistični poslanci. Omenjeni os-
nutek omogoča komunistom, v
sklopu priprav na konferenco,
predložitev realistične platfor-
me zahtev in načrta obnove ter
napredka za naše kraje.

Načrt obnove izhaja iz ana-
lize gospodarskega položaja in
navedbe odgovornosti demokri-
stjanskih vlad in njihovih za-
veznikov, ki niso hoteli poslu-
šati zahtev za novo politiko, po-
miritev in mir v odnosih z vse-
mi deželami sveta ter preneha-
nje protikomunističnih diskri-

minacij v državi. Načrt obnove
postavlja za podlago industrijali-
zacijsko deželo, nacionalizacijo
virov energije, jasen program a-
grarne politike in javnih del, za
okrepitev prometa in trgovine.
Program vključuje istočasno o-
snovne zahteve delovnih ljudi,
mladine in žena ter zahteve slo-
venskega prebivalstva.

Mnenja smo, da je mogoče
na teh osnovah doseči široke
konvergenca, take, ki so v zad-
njih mesecih privedle do enot-
nih akcij predvsem med komu-
nisti in socialisti ter s socialde-
mokrati, republikanci in široki-
mi sloji katolikov.

Zato je potrebno, da v tem
trenutku vse iskreno regionalni-
stične sile in vse antifascistično
gibanje, ki je našlo ob priliki
proslav 15. obletnice osvobodit-
ve svojo pot enotnosti, izrazijo

na kontrolna komisija, zbrana
na skupni seji, ki se je vršila
v soboto in kateri je predsedo-
val tov. Paolo Sema, sta so-
glasno odobrila programatično
izjavo Avtonomne tržaške
federacije KPI v zvezi z bodo-
čimi upravnimi volitvami.
To izjavo je izdelala širša ko-
misija, ki so jo sestavljali vodi-
telji Federacije, občinski u-
pravitelji, pokrajinski in občins-
ki svetovalec, komunisti, pod
predsedvom tovariša poslanca
Vidalija.

Na isti seji sta Federalni ko-
mite in Federalna kontrolna ko-
misija razpravljala o osnutku
tež, o izvršenem delu in o delu,
ki se ima izvršiti za deželno
konferenco KPI Furlanije in
Juljske krajine, katera se bo
vršila v Trstu v dneh 7. in 8.
maja letos.

Komuniste Federacije

Tiskovni urad Avtonomne tr-
žaške federacije je objavil sle-
deče poročilo:
Federalni komite in Federal-

Aktivnost Zveze komunistične mladine

Komunistična mladina v Tr-
stu se živo pripravlja na I. kon-
gres Avtonomne federacije ko-
munistične mladine. Pretekli te-
den se je vršil plenum, na ka-

terem je mladina sprejela ob-
veznost, da bo v počastitev svo-
jega kongresa, vpisala v svojo
organizacijo 400 novih članov.

Tajništvo tržaške federacije
komunistične mladine je prej-
ni teden naslovilo na tržaško
mladino odprtivo pismo v zvezi s
krvavimi izgredi v Južni Afriki.

«Mladinci in mladinke — je re-
čeno v omenjenem pismu —
mladina ne more ostati brez-
bržna sprito takih grozodejstev.
Potrebno je, da vsa mladinska
gibanja in vse mladinske de-
mokratične organizacije zava-
zamejo jasna stališča do tega vpra-
šanja in da obsojijo pokolje.
Trst, ki je bil odlikovan z zlato
kolajno za zasuge v odporni-
škem gibanju se ne sme izogniti
splošni obsojiti teh zločinov.
Zato, združimo se in protesti-
rajmo proti kolonializmu in ra-
sizmu, zahtevajmo prenehanje
zločinov in zahtevajmo inter-
vencijo OZN.

— Po več kot dvome-
sečni vladni krizi, Italija
še vedno nima take vlade,
kot si jo želi velika večina
državljanov. Dosedanji po-
skusi za ustanovitev sredin-
sko - levičarske vlade so
zaradi hudega pritiska Vati-
kana in monopolov —
propadli. Te dni se je
senatu ponovno predstavi-
la vlada, ki ji načeluje
posl. Tambroni. Za to vlado
se zavzemajo samo fa-
šisti. V trenutku ko to pi-
semo, nam še ni znan re-
zultat glasovanja o zaup-
nici. Vsekakor pa naj bo
ta izid karkšen koli, dej-
stvo je in ostane, da vlad-
a posl. Tambronija ni iz-
raz volje velike večine drž-
avljanov in ne bo mogla
rešiti perečih problemov,
ki se danes postavljajo.

Aktualnosti

vsej Južni Koreji že dalj
časa veliko nezadovoljstvo
med prebivalstvom zaradi
korupcije, s katerimi se je
singmanrijski režim drž-
al na oblasti. Ker so postala
tla prevročila in se je
Singman Ri bal za svoje
mesto, je ob priliki parla-
mentarnih volitev, ki so
bile preteklega marea, uni-
ganejale pristojne oblasti
organizirano vrsto kričevih
poneverb volilnih rezul-
tatov. Prav to je dalo po-
vod za pravo vstajo proti
njemu. Zaman je bilo vsa-
ko sklicevanje na nevar-
nost, ki naj bi pretela de-
želi s strani LR Koreje in
zaman vsi poskusi prika-
zovanja, da nereda povzo-
ročajo komunisti. Ne le
komunisti in demokrati
marveč vse korejsko javno
mnenje, razen peščice re-
zimovcev, je bilo nasprot-
no Singman Riju. Kljub
temu pa se je ta držal na
oblasti dokler se je da-
lo. Zal, je prišlo zaradi

8. maja bo občni zbor čla-
nov Delavskih zadrug. Dogo-
dek je medvsem velike važno-
sti če upoštevamo, da se člani
po dolgih letih fašističnega ob-
dobja in nato komisarkega re-
žima v tej ustanovi, danes zopet
lahko sestanejo za odobritev let-
nega obračuna, kar je dejansko
njihova pravica predvidena po
statutu in zakonu.

Seveda ni bil to namen dana-
šnjih upraviteljev Delavskih za-
drug, ki predstavljajo manjši-
no članov, toda imajo večino v
upravnem odboru prav po za-
slugi nedemokratičnega načina
sklicanja lanskil volitev. Gre za
predstavnik demokristjanov, so-
cialdemokratov in republikan-
cev, ki so hoteli sklicati občni
zbor brez vsake bistvene vse-
bine. Po njihovem naj bi člani
samo formalno poslušali poro-
čilo o obračunu za 1959, brez
vsake diskusije in odobritve.
Temu se je postavil po robu
tov. Pogassi, predstavnik enotne
liste «Rinascita», ki zastopa v

pravem odboru večino članov.
Tovariš Pogassi se je v svoji
zahtevi skliceval na statut, za-
kon in osnovna demokratična
načela, ki urejajojo zadrugni-
štvo ter postavil, da morajo čla-
ni Delavskih zadrug kot taki
razpravljati in glasovati o pro-
računu za 1959.

Predvsem gre za načelno vpra-
šanje polga tega pa gre tudi
za ureditev precej stvari, ki ni-
so na mestu in so posledica vseh
let komisarke uprave, ki je
bila vsiljena članom.
Tovariš Pogassi, predstavnik
enotne liste, je že iznesel vpra-
šanje družbe Centralvino, ki so
jo ustanovile leta 1953 Delav-
ske zadrug, katere so bile tak-
rat v rokah demokristjanskih
komisarjev in njihovih zavezi-
kov ter Federacorsorzi, poznane
kot demokristjanska ustanova.
Delavske zadrug so vložile v
družbo Centralvino 24 milijon-
ov lir (49% zadrugne glavni-
ce), pozneje so posodile še 15
milijonov. Toda ustanovitev
družbe Centralvino se je kaj
kmalu izkazala kot slaba kup-
cija. Družba je bila opremljena
za napolnitev 3500 steklenic vi-
na na uro; toda načrt je lahko
izvedla samo deloma in je bila
kmalu prisiljena ukiniti o-
bratovanje tako, da danes ob-
staja dejansko samo še na pa-
pirju. Stroje je dala nato v na-
jem... Delavskim zadrugam, ki
nadaljujejo z obratom seveda v
manjšem obsegu, kot so pač
resnične potrebe potrebošje.

Dejstvo pa je, da so Delavske
zadrug dale družbi Centralvino
24 milijonov in še 15 milijonov
posojila. Kdo bo trpel sedaj
škodo zaradi take ponesrečene
kupcije? Prav gotovo je, da te-
ga ne bodo trpeli člani. Zato so
tudi zastopniki enotne liste v
upravnem odboru zahtevali naj
Federacorsorzi, ki je dejansko
vsilila to «kupčijo» sedaj jamči
povračilo milijonov, ki so jih
Delavske zadrug dale družbi
Centralvino.

V obračunu za 1959 je treba
pojasniti nekatere točke, ki se
tičejo dobe komisarke uprave,
ker je zadeva precej nejasna.
Novi upravni odbor mora imeti
prav pred seboj sliko in točen
vpogled v realno premoženjsko
in finančno stanje Delavskih za-
drug, češar pa ni mogoče imeti
na podlagi obračuna kot je bil
sestavljen. Zato so postavili
predstavnik enotne liste «Rina-
scita» nekaj konkretnih predlo-
gov za popravke v zadevnem
obračunu.

Premoženjsko in finančno sta-
nje Delavskih zadrug mora biti
prikazano tako kot je v resnici,
z vsemi posledicami komisarke
uprave, katerih ni mogoče pri-
krivati ali zmanjšati, ker le na
tej podlagi si bo lahko novi u-
pravni odbor prevzel odgovor-
nost za sedanjo upravo, razvil
bo lahko resen in preudaren na-
čin upravljanja, na osnovi jasno-
sti, kar bo v korist vseh članov
Delavskih zadrug.

Člani Delavskih zadrug pa i-
majjo vs pravico in dolžnost,
da povedo o zadevi svojo odlo-
čilno besedo. In prav v tem
duhu se mora vršiti tudi občni
zbor članstva, ki je sklican za
8. maja.

Spored manifestacij ki jih organizira CGIL

Prvomajska povorka bo krenila ob 10,30 s
trga Pestalozzi in bo šla po običajni poti
da trga Garibaldi
kjer bo ob 11. uri

Zborovanje

na katerem bosta govorila
član izvršnega odbora CGIL
Dr. Piero Boni
in FRANC GOMBAC član vodstva Nove delavske
zbornice v Trstu

Predsedoval bo tajnik Nove delavske zbornice
ARTURO CALABRIA.
Prvomajska povorka v MILJAH se bo začela
od 9.45. Zbirališče pred Ljudskim domom. Ob
10.30 bo zborovanje na trgu Marconi. Govorila
bosta: BONOMO TOMINEZ, odgovorni tajnik
Nove delavske zbornice in ALBINO GERLI, taj-
nik Nove delavske zbornice.

Ob 11. uri bosta prvomajski zborovanji tudi:
v KRIŽU (na Križadi) kjer govorita: ERNE-
STO RADICH, član vodstva Nove delavske zbor-
nice in ANTON GERLANC član sindikata prista-
niških delavcev
v NABREŽINI kjer bosta govorila: GIUSEP-
PE BURLO, član vodstva Nove delavske zbornice
in SERGI PEČAR, tajnik rajonske Delavske zbor-
nice v Lonjerju.

V BOLJUNCU bo ob 16.30 prvomajsko zbor-
ovanje za dolinsko občino. Govorila bosta člana
vodstva NDZ LIVIO SARANZ in FRANC GOM-
BAC.

Prvomajske prireditve naše Federacije

Avtonomna tržaška federacija KPI organizira
vrsto prvomajskih proslav, prireditev in shodov.

NA PRAZNIK I. MAJA POPOLDNE bo ljudski
shod z veselico v tržaškem Ljudskem domu -
ul. Madonna 19. O pomenu I. maja in o seda-
njem političnem položaju bosta govorila tovariša
posl. Vittorio Vidali in Marija Bernetič; predse-
doval pa bo tovariš Paolo Sema.

Sekcija na Baricri organizira na predvečer I.
maja v Ljudskem domu, v ul. Madonna, «po-
mladanski praznik delovnih žen». Začetek ob
20. uri. Na sporedu so razne igre, sledil bo ples.
Govoril bo tovariš Paolo Sema.

Na predvečer I. maja bo tradicionalni družabni
večer tudi v Ljudskem domu v Trebčah. Navzočim
bo prinesel pozdrave tržaške federacije tovariš
Franc Gombac.

Isti večer bo pri Rumeni hiši v Barkovljah
javno zborovanje, na katerem bo govoril tovariš
poslanec Vittorio Vidali. Začetek ob 19.30.

V nedeljo ob 11. uri bo prvomajsko zborova-
vanje tudi na Proseku. Govorila bosta tovariša
Paolo Sema in Marija Bernetičeva. V jutranjih
urah bo domača godba priredila tradicionalno
prvomajsko budnico.

Na dan I. maja popoldne bodo ljudske vese-
lice še v sledečih krajih:
v kulturnem krožku «Zvezda» v Podlonjerju,
kjer bosta govorila tovariša Claudio Tonel in
Doro Cergolj;

v Ljudskem domu v Križu, kjer bosta govo-
rila tovariša Davide Pescatori in Dolfi Wilhelm;
pri Sv Barbari in v Camporah;

na vrtu Ljudskega doma v Miljah pa bo ljud-
ski koncert, popevk in glasbe.

DOMAČI PROBLEMI IN VESTI

Zakaj zahtevamo naj se ustanovi deželna Furlanija-Juljska krajina

Prilodni teden se bo vršila v Trstu prva deželna konferenca KPI. Konference se bodo udeležili zastopniki partijskih organizacij iz vse dežele Furlanija - Juljska krajina, to je iz Trsta, Vidma, Gorice in Pordenona. Konferenca je sklicana z namenom, da se bolj poglobi poznavanje stvarnosti tukajšnje dežele in da določi skupno politično linijo nadaljnje borbe za doseg avtonomne dežele s posebnim statutom. Konferenca komunistov iz dežele Furlanija - Juljska krajina ima tudi namen pozvati vse delovne ljudi in vse demokratično prebivalstvo, ki pozitivno gleda na avtonomno deželo, naj enotno in v večji meri prispeva za ustvaritev skupnega in močnega regionalističnega gibanja, ki bo končno uspelo izbojevati težko pričakovano ustanovitev dežele s posebnim statutom. Glavni problemi, o katerih se bo razpravljalo na omenjeni konferenci so: poglobitev analize sedanega ekonomskega in socialnega položaja v deželi, elaboracija skupnega programa za obnovo in splošni napredek, razvoj kulture, obramba pravic slovenske narodne skupnosti, ki prebiva v mejah Italije, doprinos komunistov za ustvaritev široke demokratične regionalistične razsvetlitve in razširitev KPI v Furlaniji - Juljski krajini. O vseh teh problemih razpravljajo sedaj tako federalni kot sekcijski komiteji in celice.

7. in 8. maja bo v Trstu I. deželna konferenca KPI za Furlanijo in Juljsko krajino. Na njej bodo komunisti preučili sedanji položaj in sprejeli sklepe glede bodočega skupnega delovanja

nenili pravice slovenske etnične skupnosti, odnosno koristi, ki bi jih ta imela od ustanovitve avtonomne dežele s posebnim statutom in s posebno avtonomijo za Tržaško ozemlje. Tu se nam zdi umestno, da še posebej podčrtamo nekatera dejstva in sicer to, kar predvideva naš osnutek statuta za deželo Furlanija-Juljska krajina. Na osnovi tega osnutka statuta, bi imeli tu živeči Slovenci popolno pravico uporabljati svoj materinski jezik v odnosih z oblastmi, v političnih, upravnih in sodnih uradih, na javnih manifestacijah itd. Imeli bi tudi pravico zahtevati slovenski prevod vseh odgovorov od oblasti. Nadalje bi imeli Slovenci pravico do vseh ostalih ugodnosti, ki so predvidene tudi v mednarodnih obveznostih, ki jih je sprejela italijanska država.

Sedaj pa še nekaj v zvezi s pozitivno gospodarstvom v deželi. Avtonomija dežele je namreč velikega pomena, lahko bi rekli odločilnega v pogledu pozitivne gospodarstva. To bo prišlo do izraza zlasti pri nas, kjer se že toliko let postavlja zahteva po gospodarskem načrtu, ki naj omogoči obnovo in pozitivno gospodarstvo, zlasti v tržaškem mestu, ki je bilo po zadnji vojni tako prizadeto zaradi izgube naravnega zaledja; zgrešena politika rimske vlade pa je preprečevala ugoden razvoj tržaškega gospodarstva, zlasti v obliki, smo mnenja, da bo tovarniško mnogo pomagalo pri uspešni diskusiji, zlasti v sekcijah in celicah.

Dežela ima po ustavnih določilih možnost sprejemati važne zakone, seveda v okviru vsedravnega zakonodajnega sistema. Na omenjeni konferenci se bodo razpravljali o vseh teh problemih, ki jih je sprejela italijanska država. Sedaj pa še nekaj v zvezi s pozitivno gospodarstvom v deželi. Avtonomija dežele je namreč velikega pomena, lahko bi rekli odločilnega v pogledu pozitivne gospodarstva. To bo prišlo do izraza zlasti pri nas, kjer se že toliko let postavlja zahteva po gospodarskem načrtu, ki naj omogoči obnovo in pozitivno gospodarstvo, zlasti v tržaškem mestu, ki je bilo po zadnji vojni tako prizadeto zaradi izgube naravnega zaledja; zgrešena politika rimske vlade pa je preprečevala ugoden razvoj tržaškega gospodarstva, zlasti v obliki, smo mnenja, da bo tovarniško mnogo pomagalo pri uspešni diskusiji, zlasti v sekcijah in celicah.

Dežela ima po ustavnih določilih možnost sprejemati važne zakone, seveda v okviru vsedravnega zakonodajnega sistema. Na omenjeni konferenci se bodo razpravljali o vseh teh problemih, ki jih je sprejela italijanska država.

dariti, da se davki zaradi ustanovitve dežele nikakor ne morejo povečati. Od kod bo deželna uprava jemala sredstva za svoje vzdrževanje je kaj jasno razvidno tudi iz osnutka statuta, ki ga je predložila KPI. Člen 32 omenjenega osnutka se glasi: — Dohodki dežele so: 1.) devet desetlin neposrednih davkov, ki jih izterja država na področju dežele in dohodkov, ki so dozoreli v deželi, tudi če imajo koristniki dohodkov svoje davčno bivališče izven dežele; 2.) devet desetlin naslednjih dohodkov, ki jih izterja država v deželi: a) proizvodni davki na električno energijo in plin, ki se porablja v deželi; b) davčni deleži državnega davka monopola, ki se porabijo v deželi; c) kolektivne takse na kolektivni lastni kongregaciji kot nadomestilo registrskih in kolokvialnih na državne koncesije; 3) delež vsedravnega dohodninskega davka v pristojnosti države, ki se izterja v deželi in drugih državnih dajatev, ki se izterjajo na ozemlju; 4) najemnine

od hidroelektričnih koncesij. Razen tega predvideva omenjeni osnutek statuta tudi nakazila države iz naslova vsedravnega solidarnosti. To nakazilo naj se uporablja na podlagi organskega načrta za gospodarsko in socialno obnovo dežele. Vsota tega nakazila naj služi tudi za uravnovečanje manjše vsote dohodkov, od dela v deželi, v razmerju s povprečjem v vsedravnem merilu. Gornje postavke dovolj jasno kažejo kakšni bi bili dohodki dežele, toda ti bi se v znatni meri še bolj povečali z ustanovitvijo popolne proste cone v Trstu. Tu pa velja pripomniti še dejstvo, da Trst niti danes, kot mesto, ki je bilo tako prizadeto po zadnji vojni, kljub vsej krizi, v kateri se nahaja, nikakor ni parastarno mesto in ima država od njega precejšnje koristi. Iz uradnih podatkov je razvidno, da znašajo koristi, ki jih ima država od Trsta letno nad 25 milijard lir. Vse to dovolj zgovorno pričča, da bi se dežela vsekarj lahko sama vzdrževala.

Občni zbor Zveze malih posestnikov predstavlja važen korak naprej

Potrebna je še nadaljnja učvrstitev Zveze, kajti le tako bo lahko uspešno delovala, kar bo v korist vseh kmetovalcev

V nedeljo je bil v Trstu občni zbor Zveze malih posestnikov. Na njem je bil podan pregled delovanja Zveze v zadnjih letih, to je od zadnjega običnega zбора dalje. Tajniško poročilo je podal dosedanj tajnik Zveze Marij Grbec. V diskusiji so posegli številni kmetje. Soglasno so bili odobreni poroki, ki jih je napravil dosedanj odbor tudi glede pristopnosti Zveze malih posestnikov k vsedravnemu zvezni kmetov (Alleanza Nazionale dei Contadini). Prav tako so bile soglasno sprejete nekatere spremembe v pravih Zveze in sklepna resolucija. Na običnem zboru so bili prisotni tudi poslanci Vidali, predstavnik Kmečke zveze inž. Pečenko in predstavnik Kmetijske zadruge in predstavnik deželnega odbora vsedravnega zveze kmetov Moschioni. Poslanec Vidali je v svojem govoru poudarjal, kako potrebna je čim večja enotnost med kmeti, kajti le ako bo taka enotnost in resnična obstajala, je mogoče pričakovati, da bodo akcije za zaščito kmetov uspešne. Predstavnik deželnega odbora vsedravnega zveze kmetov, Moschioni je v svojem podpravnem govoru poudarjal zlasti pomen, ki ga ima tudi občni zbor

Naj se odpre otroški vrtec!

Tako se glasi zahteva žena-mater iz Mačkovelj in Prebena

Ze mnogokrat smo pisali o potrebi ustanovitve otroškega vrtca za vasi Mačkovelje-Prebena. O tej zadevi je že večkrat razpravljala tudi občinska uprava v Dolini. Ze pred dvema letoma je občinski svet sprejel sklep, da z lastnimi sredstvi ustanovi omenjeni otroški vrtec. Toda ta sklep so gospodje na tržaški prefekturi enostavno črtali in razveljavili. Kasneje so bili napravljani še drugi koraki, vendar pa do danes omenjeni otroški vrtec še ni ustanovljen. Sredni aprila je 23 mater nedoraslih otrok iz Mačkovelj in Prebena podpisalo ustanovitev vrtca. Zadevna resolucija, ki je bila izročena občinski upravi v Dolini, se glasi: «Podpisane matere iz Mačkovelj in Prebena ponovno prosimo, da se končno tudi pri nas odpre vrtec za naše veliko številno otrok. Ponovno poudarjamo, da so tudi naši otroci potrebni predšolske vzgoje in znanja, pa pripominjamo, da ne zmanjka za dolžnostmi, ki so e-

Čestitke V ponedeljek sta se poročila Rozalija Vidau iz Banov in Eugenio Concio iz Trsta. Mlademu paru želimo obilo sreče na novi žitljenski poti.

Gospodarsko društvo Prosek Ob 1. maju - mednarodnem prazniku delovnih ljudi pozdravlja vse prebivalce s Proseka

SEKCIJA KPI PROSEK-KONTOVEL pozdravlja ob priliki 1. maja vse delovne ljudi in vse demokratične s Proseka-Kontovela Sekcija KPI v ŠKEDNJU čestita vsem delovnim ljudem ter jih poziva, naj se naprej strinjeno borijo za svoje pravice, za prijeteljstvo med narodi in za mir v svetu

Sekcija KPI pri MAGDALENI v Trstu rošči za 1. maj vsem delovnim ljudem mnogo uspehov v borbi za boljše bodočnost

NOTRANJA KOMISIJA (člani CGIL) v TOVARNI DREHER poziva vse delovne ljudi naj se strdno borijo za boljše žitljenske pogoje

CENTER ZA KULTURNE STIKE Z DEŽELAMI LJUDSKE DEMOKRACIJE Trst - ul. S. Nicolò 11/II. - telef. 29-403 želi ob priliki 1. maja še nadaljnjo učvrstitev medsebojnega spoznavanja in povečanje kulturnih izmenjav z narodi ljudskih demokracij

C.G.I.L. ZVEZA PRISTANJSKIH DELAVCEV ob priliki Prvega maja poudarja obveznost borbe proti vsakemu poskusu sindikalne ločitve delavcev, za utrditev miru in razvoja prometa v vsem deželami sveta

STROKOVNI SINDIKAT NAMEDEN-CEV ACEGATA (člani nove Delavske zbornice - C.G.I.L.) rošči vsem namedencem ustanove, da bi v vedrosti praznovali

FIOM - CGIL NOTRANJA KOMISIJA V TRŽASKEM ARZENALU IN LADJEDELNICI SV. ROKA ob 1. maju želi vsem delovnim ljudem enotne uspehe v borbi za novo ustrežno delovno pogodbo, demokratične svoboščine in mir v svetu.

Šolska vest Ravnateljstvo Državnega znanstvenega liceja s slovenskim inšnim jezikom v Trstu sporoča, da je treba vložiti prošnje za vstopne in sprejemne izpite za klasični licej do vključno 18. maja t. l. Pojasnila daje tajništvo Znanstvenega liceja v ulici Lazzaretto Vecchio 9/II vsako dopoldne od 10 do 12

Sožalje Sekcija KPI pri Magdalenii izraza iskreno sožalje tov. Viktoriji Skočaj od izgubi ljubljene matere. Sožalje se pridružuje tudi «Delo».

DELO GLASILO AVTONOMNE TRŽASKE FEDERACIJE K.P.I. Uredništvo in uprava sta v Trstu, ul. Capitolina 3, telef. 44-046 in 44-047. Odgovorni urednik je Rudolf Blažič (Blagi). Tiska Tip. Riva v Trstu, ul. Torrebianca 19.

Obračun upravnega delovanja sekcij

Table with columns: SEKCIJE, Kampanja tiska 1959, Članarina 1959, Podporna znamka 1959, Podporna znamka 1960. Rows list various sections like Curiel, Barriera, Tomažič, etc., with financial data.

OB 40-LETNICI "DELA"

Iz zgodovine slovenskega delavskega tiska

V jubilejni številki «Dela», ki je izšla 20. februarja letos, je bil med drugim objavljen tudi sestavek o slovenskem delavskem tisku, ki je izhajal v Trstu pred razpadom «Dela», v današnjem sestavku pa smo naše bralce seznanili s slovenskim delavskim tiskom na splošno. V poštev nam v zvezi s tem dobo od izida prvega delavskega lista pa do izida prve številke «Dela» pripadajo, da bomo s tem pripomogli k boljše poznavanju zgodovinskega razvoja slovenskega gibanja med Slovenci, saj je bilo izhajanje delavskega tiska vselej tesno povezano z delavskim gibanjem na splošno.

Prvi delavski list v slovensčini je začel izhajati v Ljubljani dne 1. maja 1882. List se je imenoval «Ljudski glas». Izdajali so ga socialni demokrati, urejeval ga je najprej Filip Haderlap, kasneje pa Ferdinand Suhadovnik. Vendar pa list ni bil povsem socialistično usmerjen. Izhajal je do januarja 1885.

Delavski list «časopis za interese delavskega ljudstva»

2. oktobra 1890 je začel izhajati drugi delavski list, imenovan «Delavski list» s podnaslovom «časopis za interese delavskega ljudstva». Ta list je izhajal do marca 1891. Skupno je izšlo le 9 števil. Za njim sta za krajšo dobo izhajala lista «Zora» (le tri številke) in «Ljudski glas». 2. novembra 1893 je izšel «Delavec», s podnaslovom «List za interese slovenskega delavskega ljudstva». Ta list je urejal Josip Simnovec, izhajal pa je najprej v Ljubljani, nato pa v Zagrebu. Kot njegovi uredniki je imel tudi «Delavec» zelo težko življenje, kajti tedanje avstrijske oblasti so ga neprestano preganjale. Zaradi težav se je moral preseliti iz Zagreba na Dunaj, kjer je prešel v okvir strokovnega društva avstrijskih prometnih nameščencev. Na Dunaju je list izhajal trikrat na mesec in je bil v resnici slovensko glasilo prometnih nameščencev, torej sindikalno glasilo. V petem letniku (leta 1897) se je «Delavec» preselil v Trst. Tu je izhajal do 1. junija 1898, ko je bil ustavljen.

Iz poročila, ki je bilo podano na četrtem kongresu Avstrijske socialno demokratične stranke, ki se je vršil marca 1894 na Dunaju, je med drugim razvidno tudi sledeče:

«Slovenski list «Delavec» se tiska v 1000 izvodih, toda velik del naklade se mora razdeljevati brezplačno, ker ga delavci, zaradi skromnega zaslužka, ne morejo kupovati.»

Na petem kongresu Avstrijske socialno demokratične stranke, ki je bil leta 1896 v Pragi, je slovenski delegat in urednik lista Josip Zavertnik med drugim predlagal, naj se «Delavec» prizna kot strankino glasilo, toda dokler ne bo stranka na Slovenskem dovolj močna, da bo lahko sama vzdrževala svoje glasilo, naj list ostane kot sindikalno glasilo prometnih nameščencev. Kongres je ta predlog tudi sprejel.

22. junija 1896 je začela v Ljubljani izhajati socialistična revija «Svoboda». Revija, četudi je izhajala z velikimi težavami, je mnogo pripomogla pri širjenju naprednih idej med slovenskimi delavci. Kasneje je «Svoboda» izhajala kot priloga «Delavca» in sicer enkrat na mesec. «Delavec» je tedaj izhajal enkrat na teden.

Februarja 1898 je začel izhajati v Trstu list «Rdeči prapor». List je urejal in v glavnem tudi pisal Etbih Kristan, njegova pomočnika pa sta bila Jože Kopač in Jože Zavertnik. V začetku ta list ni bil uradno glasilo socialno demokratične stranke, ker pa je bil boljši od «Delavca», ki je bil tedaj glasilo omenjene stranke je pritegnil nase večino bralcev iz vrst socialno demokratične stranke. Zaradi tega je «Delavec» začel v hudo krizo in v stranki sami je nastal zaradi tega hud spor. Ta spor je bil poravnau po posredovanju dr. Viktorja Adlerja in sicer na ta način, da je bil «Rdeči prapor» priznan kot glasilo stranke in da je dobil naslov «Delavec - Rdeči prapor». Kristan je bil potrjen za glavnega urednika, Kopač pa je postal upravnik lista. «Rdeči prapor» je izhajal do 31. maja 1911. Umakniti se je moral novemu strankinemu glasilu, dnevniku «Zaria», ki je izhajal do leta 1915. Leta 1897 je v Celju začela izhajati revija «Luč», ki se je kasneje preimenovala v «Nova luč». V letih 1903-1911 je v Idriji izhajal podeželski list «Naprejši». Leta 1917 pa je začel izhajati v Ljubljani nov list, ki se je imenoval «Naprejši» in je bil glasilo jugoslovanske socialne demokratične stranke.

V letih 1906-1915 je izhajalo na Dunaju tudi slovensko glasilo članov strokovne zveze tobačnih delavcev in delavcev, ime-

novalo pa se je «Tobačni delavec». V istih letih je izhajal v Trstu dvojezični slovensko-italijanski list «International». List je bil glasilo pekovskih delavcev.

Leta 1907 je začel v Trstu izhajati «Zelenci», ki je bil najprej priloga «Rdečega prapora», leta 1908 pa je postal samostojno glasilo slovenskih zeleničarskih nameščencev in je po prvi svetovni vojni še nekaj časa izhajal v Ljubljani. V letih 1911-1914 je izhajal v Trstu tudi «Stavbinski delavec», glasilo zveze zidarjev in sorodnih strok. «Kamnarski delavec» pa je v letih 1912-1914 izhajal na Dunaju. Leta 1914 je izhajalo v Trstu tudi glasilo Zveze kovinarjev imenovano «Kovinar». V Zagorju ob Savi je nadalje izhajal «Rudniški delavec», nekaj časa pa «Rudar», od leta 1914 dalje pa tudi list «Delavec»; izhajal je v Ljubljani. Leta 1913 je izšla istotam prva ženska socialistična revija imenovana «Ženski list». Razmeroma zelo zgodaj je začela izhajati slovenska socialistična revija «Svobodni glasovi», poučno-zabaven list za slovensko ljudstvo, Celje 1897-1898; «Naši zapiski», socialna revija, od leta 1913 socialistična revija pa je izhajala v letih 1902-1922, deloma v Ljubljani in deloma v Gorici.

Končno naj omenimo še «Demokracijo», ki je bila v letih 1918-1919 socialistična revija in je izhajala v Ljubljani.

Uredniki delavskih listov

«Rdeči prapor» je v letih 1898-1899 izhajal trikrat na mesec, v letih 1899-1907 enkrat na teden, v letih 1907-1911 dvakrat na teden, nekaj časa v letih 1909-1910 trikrat na teden in med volilno kampanjo leta 1907 celo vsak dan. Poleg že prej omenjenih urednikov so pri listu sodelovali še Karei Linhart, Ignacij Sitter, Franc Bartl in Karel Kordelič.

«Zaria» je izhajala kot dnevnik v Ljubljani v letih 1911-1915. Ta list so urejali Franc Bartl, Milan Jaklič, Karel Kordelič, Etbih Kristan, Josip Petejan, Alojzija Stebijeva.

«Naši zapiski» so izhajali enkrat na mesec, njihovi uredniki pa so bili: Josip Berdajs, Josip Breskvar, dr. Anton Dermota, Anton Kristan, Karel Linhart, dr. Dragotin Lončar, Ivan Mlinar, Albin Prepluh in dr. Henrik Tuma.

List «Delavec» je v letih 1893-1895 izhajal enkrat na mesec, v letih 1895-1898 trikrat na mesec, leta 1896 celo štirikrat na mesec, prav tako tudi v letih 1914-1918. Pri urejanju so sodelovali poleg že omenjenega Simnovca še Franc Bartl, Rok Drogenek, Anton Grablovec, Josip Kopač, Etbih Kristan, Ivan Mlinar, Jože Zavertnik in Viktor Zoré.

Stephen Leacock

Ivo Skalar

Preproste zgodbe o uspehu, ali: kako uspeli v življenju

Naj začnem z neke vrste parobolo:

Pred mnogimi leti, ko sem služil za učitelja na veliki javni šoli, smo sprejeli medse novega plavalnega mojstra.

Bil je najuspešnejši mož v svoji stroki, kar smo jih imeli v letih.

Potlej pa smo lepega dne odkrili, da sploh ne zna plavati.

Stal je na robu plavalnega bazena in pojasnjeval učencem v vodi, kako naj diha.

Izgubil je ravnotežje in padel v vodo. Utonil je.

Toda ne — ni utonil, zdaj sem se spomnil — rešili so ga fantje, ki jih je učil plavanja.

Ko so ga prebudili iz nezavesti z umetnim dihanjem — to je bila ena tistih večšin, katere je učil — ga je vodstvo šole odpuščilo.

Nekaterim fantom se je zasmil in so ga pozneje naučili plavati. Dobil je novo službo kot učitelj plavanja v drugem kraju.

Toda — am je doživel popoln polom. Plaval je dobro očitali pa so mu, da ne zna učiti.

Njegovi prijatelji so se torej ozrli naokrog, da bi mu našli drugo, čisto zaposlitev. Bilo je to ravno ob času, ko se je začela pri nas porjita z dvokolesi. Našli so možu službo inštruktorja za kolesarjenje. In ker se nikoli v življenju ni sedel na kolesu, se je postavil kot zavidanja vreden učitelj. Stal je trdno na zemlji in govoril: «Tako torej vse, kar potrebujete, je samozavest».

Potem pa se je nekoga dne ustrašil, da bi ga kdo spregledal. Odpravil se je na skrit kraj, na vrh strmega drnca, in se tam skobacal na dvokolo, da bi se

na Krasnem trgu v Moskvi bo veličastna parada. Po drugih ruskih mestih bo praznovanje sorazmerno s prebivalstvom in razvojem industrije. V deželi svastike bodo odigrali navadno farso, ker je z nečim treba varati preprosto ljudstvo. V državah, ki so pod fašističnim vplivom, ne bo ničesar, razen kar se da storiti skrivoma.

V Španiji bo žalovanje in tiho prekljanje izdajstva. V skandinavskih deželah bo lepo, kakor vsako leto in po drugih državah, kjer je ostalo še kaj sledu po demokraciji, bo toliko praznovanja, kolikor bodo razmere dopuščale.

Ampak vse majske slovesnosti ne bo videti. Na milijone bo sre po vsem širnem svetu, ki bodo ta dan kipele, bolj kot druge dni, četudi ne bo beseda smela na jezik. Zakaj resnično ni, da so vsa ljudstva popadala v blato in ravnodušno sprejela kismet, kakor jih določajo od blaznosti slepi oblastniki. Slabotneži so se vdalji, nobenemu vrtnarju se ne posreči vsaka rastlina in vsaka se ne more upreti burji. Toda povsod so še močna srca, ki so si ohranila, v kar so verjela in so ukazala upu, naj potpni in počaka, niso ga pa izgubila v puščavo. In tako praznovanje teh močnih, ki vedo, da pride njihova ura, bo še večjega pomena od impozantnih parad in javnih slovesnosti, ki so dovoljene.

Pa zakaj prav za prav to obhajanje prvega maja?

Povsod in v vseh časih so prazniki imeli svoj pomen. V najstarejšem času jim je narekovala priroda, s katero je bil človek tedaj v tesnejšem stiku kot je sedaj po velikih metropolah, kjer komaj ve, ali je nebo jasno ali oblačno, po globokih jamah, kamor sonce sploh ne posije, po zatohlih delavnicah, kjer je poletje enako temno kakor zima in so polja in šume in hribi in reke tako daleč, da človek pozabi nanje. Nekdaj je človek moral ravnati svoje življenje po soncu, ki je daljšalo in krajšalo dneve, dajalo toploto in jo jemalo s seboj na svojih dolgih potih; kadar je prihajalo, je bilo veselje, zemlja se je ogrela, trave so začele rasti in cvetke so silile iz tal in tudi v srca je prihajala gorkota. Kadar se je umikalo, je bila žalost, zakaj za seboj je puščalo puščave in strnišča, mrzaj je prevzel vladno, zemlja je otrpila, vode so zamrzle in v duše se je naselila slutnja smrti.

Zato so pozdravljali prihod sonca in vse njegove prijazne kretnje in so praznovali. Spomin na te čase so vzeli s seboj tudi, ko so začeli zidati mesta in tudi svojih praznikov niso pustili, četudi so jim dali druga imena in slavnosti drugo obliko. Posvečali so jih bogovom, ki so bili posebej bližje narode in njenih pojavov in ko so jih prevzeli kristjani, so njihove svete osebnosti izpodrinile stare bogove. Ampak doba praznovanja še vedno spominja na začetek in zgodovino.

Kaj pa naj pomeni prvi maj?

Tisti, ki sovražijo vsako delavsko gibanje, so hitro našli odgovor: «Nimamo dovolj zapovedanih praznikov, pa hočejo še en dan lenobo pasti». — Rekli so tako, ampak svojim besedam sami niso verjeli. Zakaj so se od vsega začelka tako upirali temu praznovanju, da je pogostoma tekla kri, če je šlo le za en dan

in spet vrgetl v pijančevanje, in takrat je bila šola za dva dni zaprta. Vrnili se je še bojevitije razpoložen kot kdaj prej. Celotni otroci so opazili, da mu je življenje en sam boj.

No ko je poskusil štirikrati, je naš upravitelj končno premagal skušnjo; odpravil se je v mesto, oblačen v konfekcijo in z osem sto dolarji v žepu, ki si jih je prirnil za študij medicine. Namerilo pa se je, da je imel brata, ki mu ni bil prav nič podoben, pač je bil neke vrste pridanič, venomer pritiskajoč na svoje bližnje in loveč na njihov račun življenje brez dela.

In ko je naš upravitelj prišel v mesto in je brat zvedel, da ima osem sto dolarjev, se je srečal z njim in ga zapeljal k pitju. Prepričal ga je, da mu je izročil tistih osem sto dolarjev in dovolil, da jih stavi namesto njeega v Luzijanski državni loteriji. Tiste čase Luzijanski loteriji še ni bilo prepovedano sprejemati naročil po pošti in kupil si lahko srečko za vsak denar začenski od dolarja navzgor.

Brat je torej pripravljen upravitelja, da je staval svoj denar na loteriji. Zaupal je, da se pri izbiri srečk poslužuje posebnega načina: kupuje samo srečke z lihimi števili, ki jih nič na svetu ne more razdeliti in ki prav zato morajo zadeti. Zatrčil mu je, da to matematično natančno, in mu razložil to svojo teorijo v zasebni sobi nekoga gostišča z domno na mizi. Zagotovil mu je tudi, da si hoče sam pridržati samo pet odstotkov tistega, kar bosta zadela — kot komisijo za svojo pogruntacijo — upravitelj pa naj ima vse ostalo.

Upravitelj je v tem ognjevitim pogovoru izročil bratu več svoj denar, in jakrat ga je tudi zadnjikrat videl.

Upravitelj je v tem ognjevitim pogovoru izročil bratu več svoj denar, in jakrat ga je tudi zadnjikrat videl.

Upravitelj je v tem ognjevitim pogovoru izročil bratu več svoj denar, in jakrat ga je tudi zadnjikrat videl.

Upravitelj je v tem ognjevitim pogovoru izročil bratu več svoj denar, in jakrat ga je tudi zadnjikrat videl.

Upravitelj je v tem ognjevitim pogovoru izročil bratu več svoj denar, in jakrat ga je tudi zadnjikrat videl.

Upravitelj je v tem ognjevitim pogovoru izročil bratu več svoj denar, in jakrat ga je tudi zadnjikrat videl.

Zeleni, cvetni maj...

Danes praznujemo prvi maj hrepenenja in volje, nekoč pa bomo praznovali prvi maj zmage osvobojenega ljudstva

brezdelja?... Vedeli so in razumeli — bolje kot še danes mnogo delavcev samih razume. Kajti če bi vsi vedeli in razumeli, bi se na ta dan, po vsej širni zemlji ne opravljali nobeno delo, razen onega, ki je zaradi varnosti in po razmerah samih neizogibno.

Maj je od nekdanj slovet kot najlepši mesec vsega leta, zakaj četudi je začetek spomladi v koledarjih v marcu, čaka priroda — vsaj v naših krajih — še nekoliko tednov, preden začne v njeni delavnici resnično kipeči in vreti. Tedaj pa se nenadoma gola zemlja pokrije, drevje se odene, barve se razsujejo in oči se zjasne. Ali je praznovanje prvega maja popolna pomlad?

Nekaj je v em. Narava je spala in sedaj se budi. Bilo je kakor da je življenje končano, pa vstaja kakor iz groba in prinaša obljubo. Tudi delavske množice so spale in zdelo se je da bo to spanje večno kakor smrt. A obliuba je zadelala tudi njim. Ni treba, da bi bila zima poniznega ljudstva večna.

Ampak s tem simbolom ni pomen prvomajskega praznovanja izčrpan. Vse bolj globoko segajo njegove korenine in tam kjer vsesavajo žive sokove, da more deblo rasti in postati veliko in močno, jih je treba poiskati.

Mlada ozelenitev je v obljubo prinesla nepremagljivo hrepenenje po izpolnitvi, po ciljih, ki so jih nevoščljive roke skrbno skrile, ker jih je vodil strah pred uresničenjem. Hrepenenje je ostalo v srcih in željne oči so gledale v daljavo,

kjer se blešči v zlati krasoti, kar je skrito in kar silna želja le sluti. In hrepenenje se je krepčalo, dobilo je peruti in ko se je dvignilo, je bilo — volja.

Človek je hotel spoznati cilje in jih razumeti. Ni prišlo kakor razodetje iz neba, zakaj «v potu svojega obraza» je bilo ukazano ne le za motiko in kladivo, ampak za vsako delo, ki naj obrodi. Hodil je po graph in poteh in skalnatih strmihah, držal je oči v višave in razgrel zemeljsko skorjo in lahko ni bilo razumevanje. Toda odnehal ni in naposled je spoznal. In ko se mu je posvetilo spoznanje, se je okreplela volja. Ni dovolj, da ve; doseči hoče.

Povedal je tovarišem, ki so z njim vred okušali grenki kruh trpljenja in nosili breme ponizanja in oči so se odpirale. Tisočerm je prišlo spoznanje in niso bili več sužnji. Zakaj sužnost je v srcih, ki so postala stroji, v njihovih srcih pa je oživela prostost in volja za uresničenje.

Tako je prvi maj dobil svoj najvišji pomen. Postal je praznik volje razdedovanih in zatiranih.

Nihče jim ga ni dal. Postavili so si ga sami in zato jim je svet. Kakor hočemo danes, tako bomo hoteli, ko pride naš dan. Kakor so bogovi obljubili, da bodo zorele kmetovet njeve in se bo drevice bilo od sadja, tako je nam dana obliuba, da naša njiva ne bo jalova, če jo posejemo in obdelamo. Ker je tako obliubljeno, hočemo, da se obliuba izpolni. V znamenju svoje nepremagljive volje smo iz-

brali svoj dan, da bo svetu jasno: nismo zavrnjeni, četudi se nam zapirajo vrata, nismo jetniki, četudi nas oklepajo; zlomili bomo verige in odprli vrata in vzeli delež, ki nam je bil ugrabljen in nam gre po zaslugi naših rok in naših glav.

Ni jim tako, pa pripovedujejo, da je zapisano: hlapec bodi hlapec. In razlagajo, da je vedno bilo tako in zato mora vedno ostati tako. Tudi so pravili, da je že dovolj praznikov, cerkvenih, državnih in vsakovrstnih, pa čemu še enega?

Prebujeni delavec pa je odgovorjal: «Hlapec mora biti ponižen, ker je bil ponižan, mi smo pa ponosni in imamo pravo, zakaj brez nas ne bi bilo vas. In večeraj ni bilo kakor predčetrainjim, lani ne kakor predlanskim, to stoletje ne kakor pred tisoč leti. Če se je doslej menjalo proti nam, je bilo mogoče tako, ker nismo imeli volje; čas prihaja, ko se bo izpreminjalo za nas. Praznikov je mnogo v neštetihi koledarjih, mi pa nimamo nobenega svojega in zato bo prvi maj naš. Na vzhodu in na zahodu, na severu in na jugu ga bomo proslavljali; beli in črni, rjavi in rumeni in vprašali ne bomo, ali se križati ali klanjati, ali prižigati lučko devici ali budističnim bogovom, zakaj človek si, kakršna koli ti je polt in kako se misliš izveličati, je tvoja skrb, vseh nas pa je trpljenje in mrak, krivica in prezir. Zato se bo menjalo tako, da pride svoboda in pravičnost in življenje — za vse».

Tako si na dan prvega maja podajamo roke čez gore in morja, vsi bratje in sestere, vsi ene volje, vsi bojovniki za en cilj — za svoboden svet.

Volja delavskega ljudstva ni mrtva. Kier je oslaba, jo je treba okrepleti, kier je zadremala, jo je treba zbuditi, da pripravijo tisoče in milijone na tisti čas, ko se bo pisalo novo poglavje knjige človeških zgodb.

Danes praznujemo prvi maj hrepenenja in volje, tisti dan bomo praznovali prvi maj ZMAGE OSVOBOJENEGA LJUDSTVA.

Povzeto iz Cankarjevega glasnika št. 10-1938.

Dnevnik Ane Frank na odru Slovenskega gledališča

Odkar je «Dnevnik Ane Frank» izšel, leta 1956, je bil kmalu preveden v skoraj vse jezike in je bila nato dramatisacija Francisa Gondricha in Alberta Hacketta z uspehom postavljena na večini evropskih odrov in tudi v Ameriki. Delo je pri nas že poznano, pred kratkim je bil na tržaških ekranih istoimenski film, in je zaradi njegove napredne idejnosti in pretresljive, globoko človeške izpovedi mladega židovskega dekleta, naletelo na široko popularnost.

Prisostvovali smo v premierni predstavi Slovenskega gledališča, katero je režiral, kot gost, Branko Gombač, režiser celjskega gledališča.

Predstava je bila nadvse uspeša. To prepričanje so nam potrdili tudi obrzi prisotnih gledalcev: resni ki so hranili v sebi novo bogato doživetje. Prav posebna zasluga režije je v tem da je pri gledanju stvari, katero prav gotovo štejemo med težja, saj govori o strahotnih trenutkih nasilja in je polna ostrih kulminacij, publika imela občutek sproščenosti in skorajda vedrosti, kakor bi se izvršila v njih nekaka katarza. Mnogo je tudi pripomoglo zblizanju gledalca z dogajanjem na odru to, da je bila zavesa odstranjena in smo tako vstopili v dogajanje že s prvim korakom v gledališko dvorano.

Nastopajoči igralci so prav vsi ustvarili prekrasne in iskrene like in so bili na nivoju svojih najboljših interpretacij. Zelo nas je navdušila interpretacija Mire Sardočeve v vlogi Ane Frank, nismo je še videli na tako visokem umetniškem nivoju — bila je fizično in duševno tako spojena s podajajočim likom, da se nam je zdela taka edino resnična Ana. Njena živahnost, skrajna občutljivost in iskreno občutje so nam ustvarili prekrasen umetniški lik.

Rado Nakrst je podal Otta Franka. Ni potrebno, priznanega umetnika tržaškega ansambla tu posebej predstavljati, a priznati moramo, da nas je Rado Nakrst presunil z iskreno, živčeto in vlogde človeško interpretacijo.

Leli Nakrstova je bila v vlogi Edith Frank tudi zelo življvena, uravnovešana in povezana s splošnim dogajanjem na sceni. Petra je igral Livio Bogatec, član igralske šole. Bil je zelo sproščen in naraven, ter podal podobo Petra z resnično nadarjenostjo. Modest Sancier je zelo prijetno podal Žida Dussla, z občutljivostjo in karakternostjo. Kraler Justa Košute je bil tudi topla, človeška oseba. Pohvaliti moramo nadalje Julija Guština v vlogi gospoda van Daan, Bogdano Bratuzevo kot Margot, Zlato Rodoskovo kot gospo van Daan in Noro Jankovičovo, članico igralske šole, kot Miep.

Zelo učinkovita in odgovarjajoča je bila inscenacija Jozeta Cesarja, ki je na sicer skromnem odru ustvaril prekrasen milje nastopajočim igralcem.

S. A.

OPOMBA UREDNISTVA - Gornji članek je bil napisan takoj po prvi predstavi, ker pa list, iz tehničnih ovir, ki so tedaj nastale ni izšel, ga objavljamo šele danes. Pripominjamo tudi, da je SG medtem priredilo že vrsto predstav in da je bilo delo povsod zelo ugodno sprejeto.

Holandski grafik Toon Wegner je pred kratkim razstavil vrsto svojih del v tržaški galeriji «Dei Rettori». Razstavo mu je omogočil tržaški umetnik Avg. Cernigoj. Wegner je doslej razstavil svoja dela v številnih evropskih in ameriških mestih, med drugim tudi v Ljubljani, Mariboru in Beogradu. Na sliki: ena izmed Wegnerjevih grafik.

Kmetijska zadruga v Trstu

Centrala: ul. Foscolo 1 - telef. 94-386
Prodajalna: ul. Flavia 23
Prodajalna: Milje, ul. Roma

KROJAČNICA
ZA DAME IN MOSKE
Kožuta Stanislav
TRST - ul. Raffineria 5/I.
telef. 95-498

TRAFIKA
Tence-Švab
S.V. KRIZ

Foto Studio
EGON
TRST - ul. Oriani 2/I.
(Barriera)
Telefon 93-295

URARNA-ZLATARNA
Sossi - Sosič
OPCINE - Narodna ul. 38

TRGOVINA JESTVIN
Tominc - Ivančič
TRST - ul. Scoglietto 304
telef. 41-108

JESTVINE - ZELENJAVA
Daneu
PROSEK

KROJAČNICA
Bogatec
TRST - ul. Udine 11
telef. 62-990

MESNICA in MLEKARNA
Puntar
KONTOVEL

SLOVENSKI
MANUFAKTURNI
TPGOVINI

Udovič

TRST - ul. Mazzini 46
trg Ponterosso 5

BORLETTI „Perfektni šivi“ šivalni stroji
za DRUŽINO in OBRT
neprekosljivega svetovnega slovesa po tehnični popolnosti in ceni
Šiva tudi s tremi iglami - veze - šiva gumbnice in
gumbe - monograme - turski šiv (ki ga ne dela
noben drugi šivalni stroj)
Generalni
ekskluzivist: **Bazzanella Umberto**
TRST - Ul. F. Venezian 5 - Tel. 24-197
Z omarico od 50.000 lir navzgor
Na obroke do 30 mesecev
Prodaja tudi rabljene stroje

• KOPALNICE - OMARICE - ŠTEDILNIKI - PRALNI STROJI - HLADILNIKI

KROJAČNICA ZA DAME IN GOSPODE
TRETIJAK ZORAN

TRST - ulica Imbriani 4/II. - telef. 68-066

Casalinga Triestina
d. z. o. z.

Prodaja hišnih potrebščin na obroke in proti takojšnjemu plačilu - električne hišne potrebščine - štedilniki na plin - predmeti za darila.
Edino zastopstvo štedilnikov znamke «HELIOS»
TRST - ulica S. Maurizio 16 - telef. 55-555

Urarna
ANTON

Čevljarna
MARCEL

Malalan

OPCINE - Proseška ulica 18 - telef. 21-465

V vašem interesu obiščite

Potrošno zadrugo

La Triestina di Abbigliamento

v Trstu - Trg Ponterosso 2/I. - Telef. 36-860

ki ima na razpolago veliko izbiro oblek, perila in čevljev po zelo ugodnih cenah ter nudi ugodne plačilne olajšave.

Končno - televizor za vse!

Prodaja tudi
na obroke

17 palcev - proizvod 1958
prirejen za sprejemanje II. programa
cena 80.000 lir

21 palcev - proizvod 1958
prirejen za sprejemanje II. programa
cena 100.000 lir

**Radio
Sponza**

Vsi novi, priznanih znamk in z jamstvom najboljših tehničnih oskrb v mestu

TRST - ul. Imbriani 14 - telef. 37-666

MLEKARNA
Kariš
MASLO - JAJCA
TRST - ul. San Marco 40

Malalan Ernest

Pooblaščen elektrotehnik
na delavnici - Radioaparati
in električne potrebščine

OPCINE, Narodna ul. 128
telef. 21-189

NOVI BAR-BUFFET
“IVANKA”
S.V. KRIZ

Mlekarna

na OPCINAH
Narodna ul. 48 - tel. 21-274
sveža jajca - maslo -
piškoti in bomboni

TRGOVINA JESTVIN

Kante

PROSEK

TRGOVINA JESTVIN
PEKARNA
in SLAŠČICARNA

**Gustinčič
Justina**

S.V. KRIZ

MESNICA

Enrico Guerra

TRST

Campo San Giacomo 2

Velika izbira štedilnikov
peči na premog, plin in elektriko
zaloga tekočega plina in postrežba na dom

BRUSINI CARLO

zastopnik "FLAMINAGAS,"

TRST - Ul. Cesare Battisti, 20. - telef. 29-041

Gostilna Cargnali

Prvovrstna istrska vina - velika izbira likerjev
Canciani - mrzla jedila - domača postrežba
TRST - Strada del Friuli 19 (Gornja Greta)

Društvena prodajalna Opčine
z. z. o. j.

JESTVINE - ZELENJAVA
OPCINE, Alpska 85 - telef. 21-054

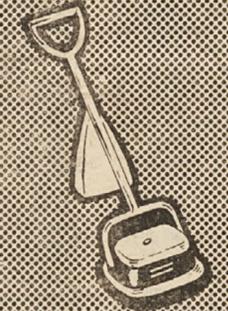
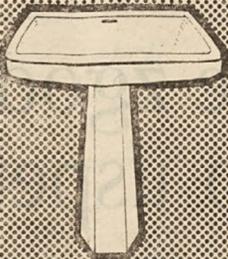
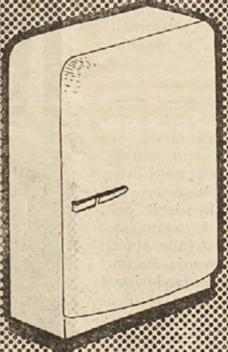
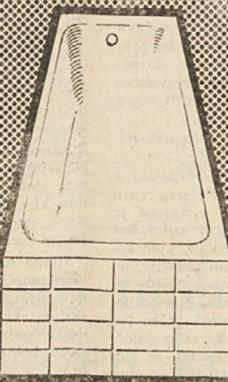
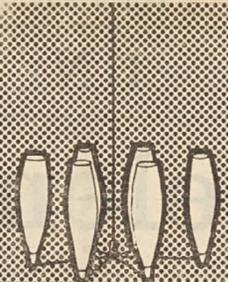
Porcelan - kristal - jedilni pribor - navadni
in umetni lestenci - hladilniki - gospodinjski
električni predmeti - štedilniki.

KERŽE

TRST - trg S. Giovanni 1 - tel. 35-019

ZADRUŽNA DRUŽBA PRISTANIŠKIH
MENZ V TRŽAŠKEM PRISTANIŠČU

pozdravlja vse člane in kliente, kakor tudi vse
zadružno gibanje v Trstu, želeč čimvečjo razširitev
zadružništva v znamenju bratstva in mira

Čitajte, kakšno
presenečenje vam
je pripravil
BRANDOLIN!

brandolin

ki prodaja vedno po zelo ugodnih cenah,

obdaruje sedaj vse odjemalce

BRANDOLIN je uvedel obdarovanje po načinu, ki se ne da primerjati s prejšnjimi: za vsak nakup, takojšnje darilo.

Darilo je gotovo in sorazmerno z nakupom. Tudi če kupite samo žarnico, prejmete darilo!

Nekatera darila:

Frulatorji - električni brivni aparati - električne ščetke - pražilniki za kruh mlinčki za kavo - vaze iz stekla-opala, porcelana in keramike - toaletni predmeti - prvovrstni parfemi itd. itd.

...in pomnite,

da BRANDOLIN razpolaga z največjo izbiro lestencev, električnih in plinskih štedilnikov, pralnih strojev, električnih ščetk za loščenje parкетов, kopalnic z vsemi pritiskalnimi, hladilnikov, vodnih pip itd.

po cenah, ki se ne dajo primerjati z drugimi!

brandolin

VIA SAN MAURIZIO, 2